

Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи

Фінансова діяльність посідає особливе місце в управлінні підприємством. Від неї залежить повнота фінансового забезпечення поточної виробничо-господарської діяльності та розвитку підприємства.

Фінансова діяльність — це цілеспрямована система здійснюваних підприємством заходів для досягнення поточних та стратегічних завдань розвитку заходів щодо забезпечення його діяльності фінансовими ресурсами, управління ними, вчасного та повного виконання фінансових зобов'язань.

Фінансова діяльність зумовлює зміни як величини, так і складу власного та залученого (позикового) капіталів підприємства.

Фінансова діяльність підприємства спрямована на вирішення таких основних завдань:

- забезпечення фінансовими ресурсами поточної операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства;
- пошук резервів збільшення доходів, прибутків і рентабельності підприємства;
- забезпечення виконання фінансових зобов'язань перед діловими партнерами (постачальниками, підрядниками, банками, страховими та інвестиційними компаніями тощо), бюджетом і цільовими фондами;
- фінансове забезпечення виробничого та соціального розвитку підприємства;
- контроль за ефективним розподілом і цільовим використанням фінансових ресурсів.

Ефективність фінансової діяльності забезпечується формуванням оптимального фінансового механізму підприємства.

Фінансовий механізм підприємства — це сукупність форм і методів формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення фінансування діяльності підприємства.

Фінансовий механізм підприємства включає систему **фінансових методів** (фінансове прогнозування, планування, нормування, лімітування, резервування, система розрахунків, кредитування, інвестування, оподаткування, страхування, стимулювання тощо), **фінансових важелів** (дохід, прибуток, ціна, норма амортизації, ставка податку, валютний курс, ставка дисконту, відсотки, нормативи фінансових санкцій тощо) та **фінансових інструментів** (цінні папери, грошові зобов'язання, валюта, ф'ючерси, опціони, депозитні свідоцтва, кредитні договори, страхові комісії тощо).

Фінансовий інструмент — це контракт, який одночасно зумовлює виникнення (збільшення) фінансового активу одного підприємства та фінансового зобов'язання або інструмента власного капіталу іншого підприємства.

Фінансові інструменти поділяють на фінансові активи, фінансові зобов'язання, інструменти власного капіталу і похідні фінансові інструменти.

До **фінансових активів** належать грошові кошти та їх еквіваленти, контракти на право отримання коштів або інших фінансових активів іншого підприємства, контракти, що надають право обміну фінансовими інструментами з іншими

підприємствами на потенційно вигідних умовах, інструменти власного капіталу інших підприємств.

Фінансове зобов'язання — це контрактне зобов'язання щодо передачі грошових коштів або інших фінансових активів іншому підприємству чи обміну фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно невідповідних умовах.

Інструмент власного капіталу — це контракт, який підтверджує право на частину в активах підприємства, що залишається після вирахування сум за всіма його зобов'язаннями. До інструментів власного капіталу належать прості акції, паї та інші види власного капіталу.

До **похідних** фінансових інструментів належать фінансові інструменти:

- розрахунки за якими проводимуться у майбутньому;
- вартість яких змінюється внаслідок змін відсоткової ставки, курсу цінних паперів, індексу цін, кредитного рейтингу (індексу) або інших змінних, що є базисними;
- які не потребують початкових інвестицій.

Похідні фінансові інструменти включають ф'ючерсні, форвардні контракти тощо.

Фінансовий механізм вітчизняних підприємств формується на підставі **правового** (закони України, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, накази, розпорядження, листи міністерств і відомств, статутні документи підприємства), **нормативного** (інструкції, норми, нормативи, методичні вказівки тощо) та **інформаційного** (звітні бухгалтерські та статистичні документи, дані вибіркового спостереження тощо) **забезпечення**.

Фінансову роботу на підприємстві здійснюють за такими основними напрямками:

- фінансове планування і прогнозування, тобто розроблення перспективних, поточних і оперативних фінансових планів підприємства, бізнес-планів реалізації окремих підприємницьких проектів та угод;
- аналіз і контроль фінансово-господарської діяльності підприємства з метою діагностики його фінансового стану, виявлення резервів зниження витрат, збільшення доходів і прибутків;
- оперативна (поточна) фінансово-економічна робота з постачальниками стосовно розрахунків за сировину, матеріали, паливо та з покупцями щодо розрахунків за реалізовану продукцію, забезпечення своєчасної сплати податків і податкових платежів, погашення банківських кредитів і сплати відсотків, своєчасних виплат заробітної платні тощо.

Для ведення фінансової роботи на великих підприємствах створюють фінансовий (фінансово-економічний) відділ. Зазвичай, певні ланки фінансової роботи у фінансовому відділі виконують окремі сектори і групи. Орієнтовну схему організації роботи у фінансовому відділі підприємства подано схемою :

Потрібно зазначити, що на підприємствах зі значним обсягом зовнішньоекономічних операцій може бути створена група (сектор) валютних розрахунків і валютного контролю

На невеликих підприємствах, де самостійний фінансовий відділ відсутній, фінансову роботу виконує фінансовий сектор (група), який є організаційним

підрозділом бухгалтерії. На малих підприємствах функції фінансиста виконує головний бухгалтер або бухгалтер, якому доручено цю ділянку роботи.

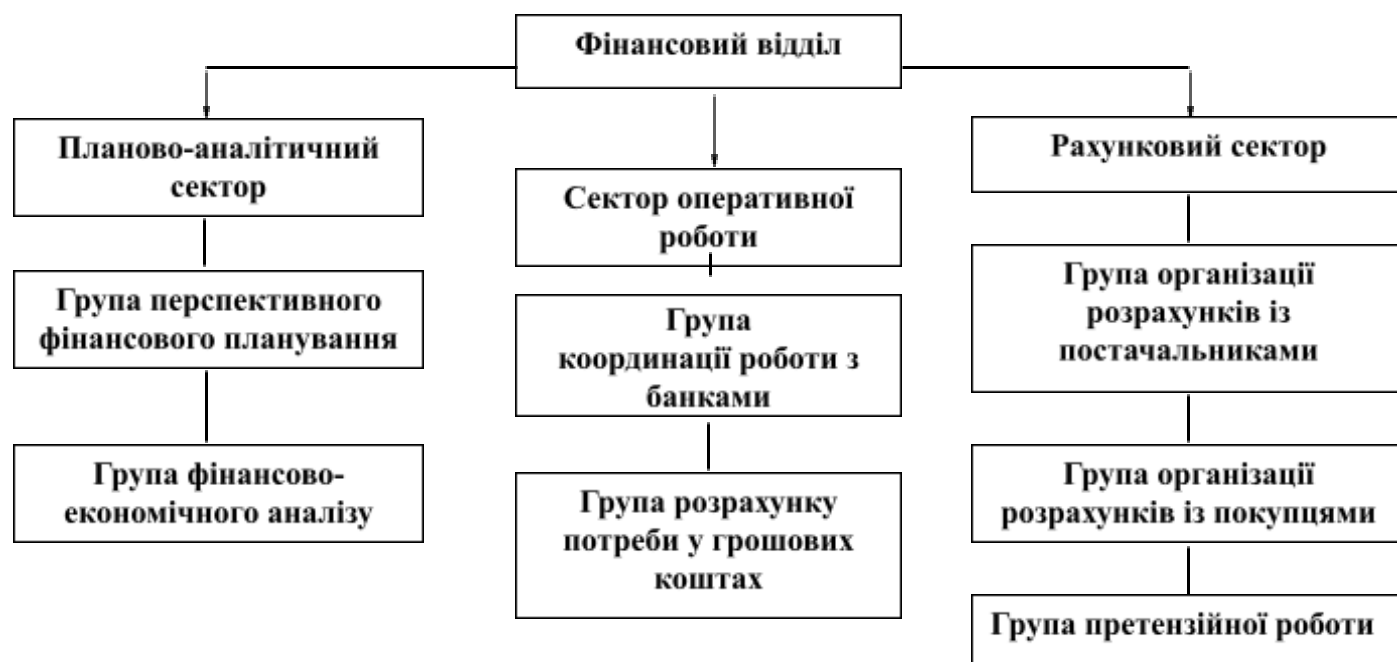

Рис 1. Схема організації фінансового відділу підприємства.

Основними напрямками діяльності фінансової служби підприємства є:

- розроблення перспективних, поточних та оперативних фінансових планів на підставі аналізу резервів зниження витрат і збільшення доходів підприємства;
- організація оперативного контролю за надходженнями грошових коштів від продажу продукції, товарів робіт чи послуг;
- контроль розподілу і цільового використання фінансових ресурсів;
- забезпечення роботи щодо виконання фінансових зобов'язань підприємства перед державним бюджетом, цільовими фондами;
- здійснення розрахунків з контрагентами;
- організація розрахунків з працівниками підприємства;
- комплексний аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства;
- вивчення стану фінансового ринку країни і регіону;
- аналіз та планування інвестиційної діяльності підприємства.